

Terminološki kotiček

Mihelič, B., Humar, M., in Nikšič, M. (ur.) (2015): *Urbanistični terminološki slovar*. Ljubljana, Urbanistični inštitut Republike Slovenije in Založba ZRC SAZU.

jávni prôstor -ega prostóra m

odprti ali zaprti prostor v javni ali zasebni lasti, pod enakimi pogoji dostopen vsem ne glede na spol, raso, narodno ali socialno pripadnost, npr. železniška postaja, javna knjižnica, ulica, trg, park

ang.: *public space*

odprti javni prôstor -ega -ega prostóra m

odprti prostor v naseljih ali zunaj njih, ki je v javni ali zasebni lasti, pod enakimi pogoji dostopen vsem, navadno urejen in opremljen z ulično opremo, npr. trg, park, ulica, parkirišče

S: odprta javna površina

PRIM.: grajèni prôstor, javna površina, javno dôbro

ang.: *open public space*

zelèna površina -e -e ž

z vegetacijo porasel prostor v mestu ali naselju, npr. park, vrt, zelenica

S: zelèni prôstor

ang.: *green space*

jávna zelèna površina -e -e -e ž

zelena površina v javni ali zasebni lasti, pod enakimi pogoji namenjena in dostopna vsem, npr. zelenica, parkovni gozd, obrežje

S: javno dostópna zelèna površina

ang.: *public green space*

ínfrastruktúra -e ž

objekti, naprave in omrežje povezav med njimi, ki zagotavljajo pogoje za dejavnosti v prostoru

ang.: *infrastructure*

drúžbena javna ínfrastruktúra -e -e -e ž

prostorske ureditve ali objekti, v katerih se izvajajo dejavnosti vzgoje in izobraževanja, športa, zdravstva, socialnega varstva, kulture, javne uprave

ang.: *social infrastructure*

gentrifkácija -e ž

priseljavanje prebivalcev srednjega in višjega sloja v prenovljena območja, praviloma v mestnih središčih ali njihovi bližini, in odseljavanje revnega prebivalstva zaradi povišanja stroškov prebivanja

ang.: *gentrification*

stanovánje -a s

v funkcionalno celoto povezani prostori za prebivanje, praviloma z enim vhodom, sobami, kuhinjo, kopalnico, straniščem, hodnikom in shrambo

ang.: *flat, apartment, dwelling*

cenôvno dosegljivo stanovánje -- -ega -a s

stanovanje, za katero stroški najema ali nakupa ne presegaajo finančnih zmôžnosti gospodinjstva s povprečnimi dohodki in stroški obratovanja ne presegajo 30 % celotnega dohodka gospodinjstva

ang.: *affordable housing*

najémno stanovánje -ega -a s

stanovanje, ki ga lastnik oddaja v najem

PRIM.: lastniško zasédano stanovánje

ang.: *rented housing*

nèprofitno najémno stanovánje -ega -ega -a s

najemno stanovanje, za katero se plačuje najemnina, ki pokriva stroške in lastniku ne prinaša dobička

PRIM.: profitno najémno stanovánje, socialno najémno stanovánje

ang.: *not-for-profit rented apartment*

profitno najémno stanovánje -ega -ega -a s

najemno stanovanje, ki ga lastnik oddaja v najem zaradi zaslúžka

PRIM.: lastniško zasédano stanovánje, najémno stanovánje, nèprofitno najémno stanovánje, zaséбно najémno stanovánje

ang.: *private rented apartment*

socialno najémno stanovánje -ega -ega -a s

najemno stanovanje, katerega najemnino subvencionira država in se oddaja socialnemu upravičencu

PRIM.: nèprofitno najémno stanovánje, zaséбно najémno stanovánje

ang.: *social rented housing*

nacionálni stanovanjski program -ega -ega -a m

program, ki določa stanovanjsko politiko države v skladu z razvojnimi prioritetami

ang.: *national housing programme*

občinski stanovanjski sklád -ega -ega skláda m

javni nepremičninski sklad, ki ga ustanovi občina za vzpodbujanje razvoja stanovanjske infrastrukture, za gospodarjenje s stanovanji, stanovanjskimi objekti in stavbnimi zemljišči, za gradnjo, nakup, prenavo in vzdrževanje neprofitnih stanovanj, zagotavljanje posojil z ugodno obrestno mero za gradnjo, nakup ali prenavo stanovanj in stanovanjskih objektov, za ureničevanje občinskih stanovanjskih programov

ang.: *municipal housing fund*

stanovanjsko obmóčje -ega -a s

zaključeno območje, namenjeno prebivanju in spremljajočim dejavnostim, npr. oskrba, izobraževanje

S: stanovanjska cóna

ang.: *housing zone, housing area*

stanovanjska soséska -e -e ž

zaključena urbanistična stanovanjska enota, ločena od hitrega motornega prometa, opremljena z infrastrukturo, prilagojeno dnevnim potrebam prebivalcev

ang.: *neighbourhood unit, housing estate*

večstanovanjska stávba -e -e ž

po Enotni klasifikaciji vrst objektov (CC-SI), 2012 stanovanjska stavba s tremi ali več stanovanji, npr. stanovanjski blok, stolpnica, stolpič, vila blok

PRIM.: stanovanjski blók

ang.: *apartment building*

stanovanjski blók -ega -a m

večstanovanjska stavba, ki stoji samostojno ali v nizu z drugimi stavbami enake ali različne višine

PRIM.: večstanovanjska stávba

ang.: *housing block*

ambiènt -ènta m

prostor z določenimi fizičnimi, funkcionalnimi, oblikovnimi in doživljajskimi značilnostmi

ang.: *ambience*

objékt -a m

po Zakonu o graditvi objektov, 2004, po Enotni klasifikaciji vrst objektov (CC-SI), 2012 s tlemi povezana stavba ali gradbeni inženirski objekt, skupaj z vgrajenimi inštalacijami in tehnološkimi napravami, npr. stanovanjski, gospodarski, infrastrukturni objekt

PRIM.: hiša

ang.: *construction work, building*

rekonstrúkcija objéкта -e -- ž

1. po Zakonu o graditvi objektov, 2004 spreminjanje tehničnih značilnosti obstoječega objekta in njegovo prilagajanje spremenjeni namembnosti, spremenjenim potrebam ali izvedba del, s katerimi se bistveno ne spremeni velikost objekta, spreminjajo pa se njegovi konstrukcijski elementi, zmožljivost in izvedejo druge izboljšave

ang.: *reconstruction*

2. po Zakonu o varstvu kulturne dediščine, 2008 ponovna zgraditev manjkajočega ali porušenega objekta

ang.: *rebuilding*

energétska učinkovitost stávbe -e -i -- ž

razmerje med vloženo in dejansko porabljeno energijo, ki je potrebna za uporabo stavbe, npr. za ogrevanje, hlajenje, prezračevanje, gretje sanitarne vode, razsvetljavo

ang.: *energy efficiency of a building*

projékt za grádno -a -- -- m

projektna dokumentacija za potrebe gradnje objekta, navadno sestavljena iz arhitekturnega načrta, načrta krajinske arhitekture, gradbenih konstrukcij, strojnih inštalacij in elektroinštalacij

PRIM.: arhitektúrno načrtovánje

ang.: *project for construction*

projékt za izvédbó -a -- -- m K: PZI

po Zakonu o graditvi objektov, 2004, in Pravilniku o projektni dokumentaciji, 2008 projekt za pridobitev gradbenega dovoljenja, dopolnjen s podrobnimi načrti, na podlagi katerih se lahko izvede gradnja

ang.: *building implementation project**

grádbeno dovoljénje -ega -a s

po Zakonu o graditvi objektov, 2004 odločba, s katero pristojni upravni organ potrdi, da je načrtovana gradnja skladna z izvedbenim prostorskim aktom, da ne posega v pravice tretjih oseb ali v javno korist, da zgrajeni ali rekonstruirani objekt izpolnjuje tehnične zahteve, dovoli gradnjo in predpiše pogoje zanjo

PRIM.: uporabno dovoljénje

ang.: *building permit*

uporábno dovoljénje -ega -a s

po Zakonu o graditvi objektov, 2004 odločba, s katero upravni organ, ki je izdal dovoljenje za gradnjo, na podlagi opravljene- ga tehničnega pregleda dovoli začetek uporabe objekta

PRIM.: grádbeno dovoljénje, lokácijsko dovoljénje

ang.: *use permit*

dostópnost -i ž

1. dosegljivost neke lokacije, merjena v dolžinskih ali časovnih enotah, npr. postaj javnega prometa, šol, zdravstvenih ustanov

ang.: *accessibility*

2. dosegljivost neke lokacije glede na prometno sredstvo, npr. z javnim prevozom

ang.: *accessibility*

3. prilagojenost prostora različnim uporabnikom, npr. otrokom, starejšim, funkcionalno oviranim osebam

ang.: *accessibility*

4. dosegljivost različnih dejavnosti in storitev, npr. izobraževanja, dela, stanovanj, informacij, interneta

ang.: *accessibility*

trájnostna mobílnost -e -i ž

mobilnost, ki je v skladu z načeli trajnostnega razvoja in manj negativno vpliva na okolje in družbo

ang.: *sustainable mobility*

hodljívnost -i ž

značilnost prostora, ki je primeren in privlačen za hojo

ang.: *walkability*

kozólec -lca m

prsto stoječ, večinoma lesen ali delno zidan gospodarski objekt za sušenje in skladiščenje sena ali žita, tradicionalna ljudska arhitektura, tipična za slovensko etnično ozemlje

ang.: *hayrack*

dvójni kozólec -ega -lca m

1. kozolec iz dveh vzporednih enojnih kozolcev, povezanih z vodoravnimi trami

ang.: *doublehayrack*

2. objekt za sušenje, skladiščenje sena in shranjevanje kmetijskih strojev, sestavljen iz dveh vzporedno postavljenih vrst stebrov, povezanih z latami, pokrit z dvokapno streho, lahko s čopom

S: tóplar

ang.: *doublehayrack*

enójni kozólec -ega -lca m

kozolec, sestavljen iz ene vrste stebrov, povezanih z latami, pokrit z ozko dvokapno streho

ang.: *single hayrack*

grád gradú m

1. v srednjem veku utrjeno poslopje ali skupina poslopij, navadno na izbranem strateško pomembnem položaju, zavarovana z okopom, obrambnim jarkom, obzidjem in obrambnimi stolpi

ang.: *castle*

2. palača, prebivališče fevdalnega gospoda, plemiča, vladarja

ang.: *castle*

parklet^[1] -i m

razširitev pločnika, večinoma na parkirnih mestih ob robu cest, lahko vsebuje rastline, umetnine ali druge vizualne prvine, namenjen je počitku, druženju pešcev in opazovanju okolice

ang.: *parklet*

mesto krajev^[1] -a -- s

sodoben koncept urejanja prostora, ki se odziva na zastavljene cilje trajnostnega razvoja in daje ulicam in njenim uporabnikom večji pomen ter poudarja pomen hoje kot glavne oblike mobilnosti v mestih in naseljih

ang.: *city of places*

arhitektura flagship^[2] -e -- ž

pristop, pri katerem velika in ikonična prostorska struktura, objekt ali ureditev deluje kot veduta in generator javnega življenja ter kot tak/-a pritegne ljudi v mesto in je orodje za njegovo revitalizacijo

ang.: *flagship architecture*

artwashing^[2] -a ž

gentrifikacija, ki jo povzroča umetnost prek galerij, ateljejev, ulične umetnosti in različnih urbanih intervencij in pri kateri interes kapitala namerno ali nenamerno uporablja umetniške prakse, da naredi prostor vizualno privlačnejši za bodoče investitorje srednjega in višjega razreda

ang.: *artwashing*

organski urbanizem^[3] -ega -a m

koncept spontanega in postopnega oblikovanje prostora, ki izhaja iz ustvarjalnega delovanja skupnosti in njenega vključevanja v prostorske odločitve

ang.: *organic urbanism*

neorganski urbanizem^[3] -ega -a m

načrtno in logično oblikovanje mesta, ki se razvija za potrebe prebivalcev, vendar z njihovim izključevanjem iz prostorskih odločitev

ang.: *non-organic urbanism*

---

skoraj ničenergijska stavba^[4] - -e -e ž

stavba z zelo visoko energetske učinkovitostjo oziroma zelo majhno količino potrebne energije za delovanje, pri čemer je potrebna energija večinoma proizvedena iz obnovljivih virov na kraju samem ali v bližini tega

ang.: *nearly zero energy building*

Opombe

^[1] Definicija je povzeta po članku Pogačar, K., idr., objavljenem v tej številki revije.

^[2] Definicija je povzeta po članku Korošec, L., objavljenem v tej številki revije.

^[3] Definicija je povzeta po članku Stubičar, N., idr., objavljenem v tej številki revije.

^[4] *Energetski zakon (EZ-1)*. Uradni list Republike Slovenije, št. 60/19. Ljubljana.